

Ugunsgrēku Lielajā un Pemmas purvā, kas atrodas tieši blakus Straupes pagastam, pilnībā izdevās likvidēt tikai pēc sešām dienām, un te liels nopelns lietum, kas nāca palīgā dzēsējiem.

Jau rakstījām, ka ugunsgrēks šajā īpaši aizsargājamā dabas teritorijā izcēlās 26. jūlijā, tā likvidēšanu Valsts meža dienests (VMD) pabeidza 1. augustā. Izdegusi 180 ha liela teritorija. Tas bija lielākais meža un purva ugunsgrēks šogad. Kopumā līdz šim VMD dzēsis 416 meža ugunsgrēkus.

Uguns skartā platība purvā bija liela, dzēšanas darbus apgrūtināja stiprais vējš, sarežģītā piekļūšana degšanas vie-

tām. Ugunsgrēka dzēšanas darbos tika iesaistīti lieli cilvēku un materiāltehniskie resursi. Kopā ar VMD mežu ugunsdzēsējiem piedalījās arī Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta dzēsēji un brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrību biedri, vietējie mednieki, tika iesaistīti Nacionālo bruņoto spēku un Valsts robežsardzes helikopteri.

Šajā vasarā ilgstoši bija izsludināts ugunsnedrošais periods, tie, kuri pabija mežā, varēja secināt, cik viss izkaltis. Katram bija skaidrs, ka vissīkākā dzirkstele var izraisīt postošu uguns nelaimi. "Druva" centās apzināt, kā notiek ugunsdrošības uzraudzība mežos, kādi ir resursi un iespējas, lai sekmīgi cīnītos ar uguni.

Svarīgi laikus pamanīt aizdegšanos

Valsts meža dienests (VMD) ir iestāde, kuras pienākumos ietilpst arī mežu ugunsdrošības uzraudzība un meža ugunsdzēsības veikšana. Viņi pirmie dodas uz mežu ugunsgrēkiem, vien situācijās, ja saviem spēkiem uguni neizdodas savaldīt, sauc talkā Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu (VUGD).

VMD Meža un vides aizsardzības daļas vadītāja vietnieks Zigmunds Jaunķiķis stāsta, ka dienests dzēš visus meža ugunsgrēkus neatkarīgi no tā, vai ugunsnelaime ir valsts, pašvaldības vai privātajā mežā: "Izņēmums ir tikai trīs pilsētas – Rīga, Jūrmala un Daugavpils -, kur galvenais atbildīgais ir Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests. Tas gan nenozīmē, ka nebraucam palīgā dzēst, tāpat kā VUGD mums palīdz cītur, ja saviem spēkiem netiekam galā. Mēs ļoti sekmīgi sadarbojamies un viens otru atbalstām."

Meža ugunsgrēku operatīvā ierobežošanā lieti palīdz kravas apvidus automobiļi "Toyota Hilux", kas aprīkoti ar dzēšanas iekārtām. Tvertnē ietilpst 400 litri ūdens, un auto ir lielisks palīgs ātrai un operatīvai reaģēšanai, lai ugunsgrēku noķertu un ierobežotu.

"Mūsu rīcībā esošā tehnika ir pietiekama, lai sekmīgi strādātu," norāda Z. Jaunķiķis. "Autoparks tiek regulāri atjaunots, "Toyota" mašīnas iegādājāmies pirms pieciem gadiem. Katru gadu autoparku papildina kāda smagā meža ugunsdzēsības cisterna "Mercedes Benz Unimog". Arī kvadricikli, kas der vietās, kur netiek lielā tehnika."

Lai operatīvi reaģētu, svarīgi laikus pamanīt aizdegšanos. Iespējami ātrāka dzēšanas sākšana nozīmē mazāku degšanas platību. Z. Jaunķiķis stāsta, ka kopumā valstī ir 180 uguns novērošanas torņi, bet finansiālā situācija neļauj visos nodrošināt dežuran-

tus, tie ir apmēram pusē torņu.

Katru gadu uz ugunsnedrošo laika posmu VMD pieņem darbā sezonas darbiniekus: meža ugunsdzēsējus, ugunsnovērošanas torņu dežurantus, operatīvos dežurantus, specializēto automobiļu vadītājus. Šogad pieņemti 304 sezonas darbinieki, no tiem 92 ir ugunsnovērošanas torņu dežuranti. Torņi regulāri tiek rekonstruēti, lielākā daļa torņu jau ir atjaunoti.

"Uguns uzraudzībai talkā nāk arī modernās tehnoloģijas. Šogad Rīgas reģionālajā virsmežniecībā tiek īstenots pilotprojekts, 12 uguns novērošanas torņos uzstā-

dītas novērošanas kameras, kas spēj identificēt sadūmojumu līdz pat 12 km attālumā, norādot arī šīs vietas koordinātas. Sistēmas galvenais mērķis ir ātrāka un precīzāka ugunsgrēka vietas identificēšana, kas ļauj samazināt izdegušās mežu platības. Sistēma tiek testēta, uzlabota, ar tās palīdzību atklāti vairāk nekā 30 meža ugunsgrēki. Šo teritoriju izvēlējāmies, jo Rīgas reģionālā virsmežniecība ir "degošāka", tajā ir ugunsgrēku lielākais skaits. Tur arī ir dažādi traucējoši blakus efekti, piemēram, dūmeņi, kas sistēmai jāprot atšķirt. Ja pilotprojekts būs sekmīgs, šādas kameras tiks uzstādītas arī citās vietās Latvijā."

Šogad dzēsti jau 416 meža ugunsgrēki. VMD speciālists norāda, ka šis ir vidējs rādītājs, it īpaši ņemot vērā, ka vasara jau iet uz otro pusi. Pērn visa gada laikā dzēsts 581 meža ugunsgrēks.

Visbīstamākais esot ilgstošs sausums. Nav jābūt karstumam, pat pie +17, +20 grādiem, ja vairākas nedēļas ir bez lietus, situācija

mežos kļūst kritiska. To pierādījis 2019.gads, kurā reģistrēti 970 meža ugunsgrēki, no tiem aprīlī vien – 414! Un tikai tāpēc, ka tajā mēnesī ļoti maz lija.

Runājot par aizdegšanās iemesliem, Z. Jaunķiķis norāda, ka lielākoties tā ir cilvēku darbība vai bezdarbība, apzināta vai neapzināta rīcība, arī, iespējams, ļaunprātība: "Arī šogad mūsu darbinieki lielā karstuma, sausuma brīdī satikās ar sēņotājiem, ogotājiem, kuri uz meža ceļa bija sakurinājuši ugunsroku, pamatojot, ka viņiem sagriebējies tēju."

Mums pienāk informācija arī par to, ka atpūtas vietās, kurās ierīkotas speciālās ugunsroku vietas, tiek kurināti ugunsroki. Aizliegts to nevaram, taču aicinām cilvēkus padomāt un varbūt tomēr atturēties no tā, jo mežs ir ļoti sauss, neliela vēja brāzma var aiznest dzirksteli un var izcelties meža ugunsgrēks." □

Pārvarēt augstuma bailes

"Druva" sazinājās ar uguns novērošanas torņa dežuranti Guntu Ziemeļi, kura tajā brīdī bija posteni pie Amatciema. Rit jau piektā sezona, kopš viņa dežurē tornī.

Lūgta atcerēties dienu, kad nācies pirmo reizi kāpt tornī, Gunta saka, ka tā bijusi gluži vai laimes spēle: "Man bija bail no augstuma, bet vajadzēja darbu, un turpat blakus arī dzīvoju. Saprātu, ka nav izvēles, ir jākāpj, un gandrīz vai aizvērtām acīm pirmo reizi kāpu. Augšā sapratu, ka tomēr to varu, arī kolēģe no lejas uzmundrinot māja. Nu jau ir pierasts, un man šis darbs patīk!"

Uguns novērošanas torņa dežuranta darba diena ilgst no desmitiem rītā līdz astoņiem vakarā, bet lietainās dienās darbu var

beigt ātrāk vai, ja līst visu dienu, tornī var nekāpt. Dežūra ir divas dienas pēc kārtas, tad nākamās divas tornī kāpj kolēģe. Bezvēja dienās tornī mierīgi, bet, ja pūš vējš, diena paiet šūpojoties. Kā smejojot saka Gunta, dažkārt pa dienu tur augšā tā sašūpina, ka pat pēc nokāpšanas organisms vēl nevar norimt: "Iespējams, cilvēkiem liekas, ka šis tāds viegls darbs, tik sēdi un skaties apkārt, bet tas ir mērķis iespaidis. Īpaši šādā karstā laikā, kāds ir šajā vasarā, augšā ir grūti. Pati mājiņa ir no metāla, ja gaisa temperatūra +30, tornī iekšā gandrīz 40 grādu. Nemaz nav vienkārši katru rītu kāpt tos metrus augšā, vakarā – atkal lejā, bet esmu dzīva, sveika, vesela. Ir interesanti."

Dežurante arī norāda, ka ir jāatrod, kā sevi garajās stundās nodarbināt, nevar taču visu laiku apkārt skatīties. Gunta labprāt šuj, lasa grāmatas. Protams, pāri

visam paliek apkārtnes vērošana, lai laikus pamanītu nelaimes vēstnešus dūmus, un katru gadu jau kāda degšanas situācija tiek pamanīta. Viņai bijusi dežūra tieši tajā dienā, kad sākās ugunsgrēks Pemmas purvā: "Jau desmitos, uzkāpjot augšā, bija skats, it kā tālumā notiktu vulkāna izvirdums, un vēl vakarā, kāpjot lejā, nekas nebija beidzies. Tas tiešām bija traks gadījums."

Šīs vasaras darbs tuvojoties noslēgumam, un parasti dežuranti torņos ir līdz 15.augustam, Tiesa, ja mežos saglabājas augsta ugunsbīstamība, termiņu var pagarināt. Rudens lapu krāšņumu no augšas gan neizdodoties sagaidīt, bet arī tāpat skats uz apkārtni esot skaists. "Uzkāpjot augšā, vienmēr ir prieks pārļaut skatienu apkaimei un redzēt to skaistumu, kas apkārt. Ne jau visiem ir dota tāda iespēja," saka Gunta. □

UZZIŅAI

■ Valsts mežu dienestam (VMD) ir 15 meža ugunsdzēsības stacijas (depo), 180 meža ugunsnovērošanas torņi.

■ VMD autoparks: 30 "Mercedes Benz Unimog" autocisternas; 43 citas autocisternas (GAZ 66, ZIL 130, u.c.). Ātrai un operatīvai meža ugunsgrēku lokalizēšanai iegādātas 85 "Toyota Hilux" kravas apvidus automašīnas, kas aprīkotas ar dzēšanas iekārtām. Vietās, kur cita tehnika nespēj piekļūt, ugunsdzēsības inventāra no-

gādāšanai ugunsgrēka vietā tiek izmantoti pieci kvadricikli "Polaris Ranger".

■ Situācijas novērtēšanai no gaisa VMD rīcībā ir 11 bezpilota lidaparāti (droni).

Lappusi sagatavojis
JĀNIS GABRĀNS

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds